

§ 75 Ändrad patientavgift för tobaksavvänjning
HSN 559-2021**Sammanfattning**

Alla insatser som stärker individens levnadsvanor och bidrar till ett hälsosammare liv är en viktig intäkt för regionen, samtidigt ett led mot regionens mål om en jämlik hälsa.

Tobaksavvänjning är mycket kostnadseffektivt för hälso- och sjukvården och för den enskilde individen. Tobaksbruk är den störst bidragande riskfaktorn till sjukdomsburden i Sverige och Västerbotten. Att förebygga ohälsosamma levnadsvanor, där tobaksbruk står för en väsentlig del, minskar t.ex. 80 % av kranskärslsjukdom och stroke, 30 % av cancer och 90 % av diabetes.

Högsta andel nikotinberoende finns bland de mest sårbara och sjukskrivna, för vilka kostnadsfri tobaksavvänjning i många fall kan vara avgörande. Fler nikotinberoende, ofta multisjuka patienter skulle få hjälp att bli tobaksfria, med minskad risk för sekundär sjukdom. Tobaksstopp är en viktig del i behandling av sjukdom och påverkar utveckling, effekten och framtida prognos av sjukdom. Att uppmärksamma tobaksbruk och erbjuda stöd är avgörande vid varje besök av en tobaksbrukande patient.

Det pågår ett arbete för ökad samordning inom primärvårdsområdena och med tydliggörande av tillhörighet och funktionsbeskrivning av Tobakspreventiva mottagningarna på länets tre sjukhus som bidrar till effektivisering och kvalitetssäkring av det tobaksförebyggande arbetet.

Kostnadsfri tobaksavvänjning bidrar till att individer/patienter med fler ohälsosamma levnadsvanor, de i riskgrupper, mest sårbara och sjukskrivna ges ökad möjlighet och motivation att bli tobaks- och nikotinfria.

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår Regionfullmäktige att besluta

Kostnadsfri tobaksavvänjning införs inom Region Västerbotten.

Beslut

Hälsa- och sjukvårdsnämnden föreslår Regionfullmäktige att besluta

Kostnadsfri tobaksavvänjning införs inom Region Västerbotten.

Beslutsunderlag

- Ändrad patientavgift_underlag tobaksavvänjning
- §53 Ändrad patientavgift för tobaksavvänjning
- Ändrad patientavgift för tobaksavvänjning

Ändrad patientavgift för tobaksavvänjning

HSN 559-2021

Sammanfattning

Alla insatser som stärker individens levnadsvanor och bidrar till ett hälsosammare liv är en viktig intäkt för regionen, samtidigt ett led mot regionens mål om en jämlik hälsa.

Tobaksavvänjning är mycket kostnadseffektivt för hälso- och sjukvården och för den enskilde individen. Tobaksbruk är den störst bidragande riskfaktorn till sjukdomsördan i Sverige och Västerbotten. Att förebygga ohälsosamma levnadsvanor, där tobaksbruk står för en väsentlig del, minskar t.ex. 80 % av kranskärlssjukdom och stroke, 30 % av cancer och 90 % av diabetes.

Högsta andel nikotinberoende finns bland de mest sårbara och sjukskrivna, för vilka kostnadsfri tobaksavvänjning i många fall kan vara avgörande.

Fler nikotinberoende, ofta multisjuka patienter skulle få hjälp att bli tobaksfria, med minskad risk för sekundär sjukdom. Tobaksstopp är en viktig del i behandling av sjukdom och påverkar utveckling, effekten och framtida prognos av sjukdom. Att uppmärksamma tobaksbruk och erbjuda stöd är avgörande vid varje besök av en tobaksbrukande patient.

Det pågår ett arbete för ökad samordning inom primärvårdsområdena och med tydliggörande av tillhörighet och funktionsbeskrivning av Tobakspreventiva mottagningarna på länets tre sjukhus som bidrar till effektivisering och kvalitetssäkring av det tobaksförebyggande arbetet.

Kostnadsfri tobaksavvänjning bidrar till att individer/patienter med fler ohälsosamma levnadsvanor, de i riskgrupper, mest sårbara och sjukskrivna ges ökad möjlighet och motivation att bli tobaks- och nikotinfria.

Att erbjuda kostnadsfri tobaksavvänjning har ett högt jämställdhetsvärde och bidrar på många sätt till en jämlikare hälsa. I de grupper som använder tobak mest, gäller framförallt rökning, finner vi korttidsutbildade kvinnor, socioekonomiskt utsatta, utlandsfödda och många multisjuka med tobaks- och rökrelaterade diagnoser. Att regionen genom att som flera andra regioner i landet erbjuda kostnadsfri tobaksavvänjning ger en signal och trovärdighet med målsättningen en jämlik och god hälso- och sjukvård.

Idag vet vi att många patienter avstår det stöd de kan få för att bli fri sitt nikotinberoende på grund av kostnaden. Inom regionen finns resurser i form av ett stort antal diplomerade tobaksavvänjare som inte nyttjas, på grund av kostnaden för patienten med också att tobaksavvänjning inte tillräckligt tydligt ses som en del av behandlingen av de 60-tal sjukdomar som är tobaks- och rökrelaterade. Att i ett jämställdhetsperspektiv ge stöd för patienter att sluta

med tobak är mycket kostnadseffektiv, bidrar till en bättre hälsa för den enskilde individen, minskar risken för sekundär sjukdom och ger på så sätt ökade resurser och ekonomi för hälso- och sjukvårdens viktiga uppdrag.

Förslag till beslut

Regionfullmäktige föreslås att besluta att

Kostnadsfri tobaksavvänjning införs inom Region Västerbotten.

Bedömda resultat och konsekvenser

Kostnadsfri tobaksavvänjning bidrar till att individer/patienter med fler ohälsosamma levnadsvanor, de i riskgrupper, mest sårbara och sjukskrivna ges ökad möjlighet och motivation att bli tobaks- och nikotinfria.

Ersätter beslutet ett tidigare/annat beslut?

Nej

Resurser och finansiering

Kostnaden idag är 200 kr för ett fysiskt besök hos en tobaksavvänjare och 100 kr per modul i den digitala versionen, Min nikotinfria resa under Stöd och behandling. Antalet registrerade åtgärder hos Diplomerad tobaksavvänjare var 440 stycken (2018). Många av dessa åtgärder har säkerligen genomförts som telefonuppföljning och alltså inte genererat någon intäkt till regionen.

Om patientavgiften för tobaksavvänjning blir 0 kr, kommer hälsocentralerna att ersättas med 200 kr från beställaren per besök, på samma sätt som alla besök som är avgiftsfria ersätts. Bedömningen är att antal åtgärder hos tobaksavvänjare är relativt få och att kostnaderna för ersättningen till hälsocentralerna kommer att rymmas inom ramen för den befintliga ersättningsmodellen. Mottagningarna på länets tre sjukhus är anslagsfinansierade och påverkas inte på samma sätt.

Det finns ett antal schablonberäkningar av rökningens kostnader för hälso- och sjukvården och samhället i stort. Region Östergötland, en av flera regioner som infört kostnadsfri tobaksavvänjning har gjort en beräkning som visar på att insatsen genererar en besparing på 24 miljoner kronor årligen för Östergötland om de med stöd av insatsen tobaksavvänjning minskar rökningen i regionen med 2 procent. Antalet regioner som infört kostnadsfri tobaksavvänjning är Region Sörmland, Region Kalmar, Region Skåne, Region Kronoberg, Region Jönköping och Region Östergötland.

Bilagor

Underlag till ärendet. Ändrad patientavgift tobaksavvänjning

Beslutet expedieras till

Hälso- och sjukvårdsdirektör, Beställarchef

Ärende om ändrad patientavgift - tobaksavvänjning

Ärende om patientavgift

Förslag till ändrad patientavgift

Kostnadsfri tobaksavvänjning inom Region Västerbotten, i likhet med flera övriga regioner pga dess höga hälso- och kostnadseffektivitet.

Bakgrund och motiv till förslag om ändrad i patientavgift

Alla insatser som stärker individens levnadsvanor och bidrar till ett hälsosammare liv är en viktig intäkt för regionen, samtidigt ett led mot regionens mål om en jämlik hälsa.

Tobaksavvänjning är mycket kostnadseffektivt för hälso- och sjukvården och för den enskilde individen.

Tobaksbruk är den störst bidragande riskfaktorn till sjukdomsburden i Sverige och Västerbotten.

Att förebygga ohälsosamma levnadsvanor, där tobaksbruk står för en väsentlig del, minskar t ex 80 % av kranskärslsjukdom och stroke, 30 % av cancer och 90 % av diabetes.

Högsta andel nikotinberoende finns bland de mest sårbara och sjukskrivna, för vilka kostnadsfri tobaksavvänjning i många fall kan vara avgörande.

Fler nikotinberoende, ofta multisjuka patienter skulle få hjälp att bli tobaksfria, med minskad risk för sekundär sjukdom.

Tobaksstopp är en viktig del i behandling av sjukdom och påverkar utveckling, effekten och framtida prognos av sjukdom.

Att uppmärksamma tobaksbruk och erbjuda stöd är avgörande vid varje besök av en tobaksbrukande patient.

Konsekvenser för patienter

Fler patienter skulle ta stöd av den evidensbaserade metoden för att bli tobaks- och nikotinfria som Region Västerbotten erbjuder. Ett stöd som finns tillgängliga via regionens Diplomerade tobaksavvänjare fysiskt men också digitalt under Stöd och behandling.

Kostnadsfri tobaksavvänjning bidrar till att individer/patienter med fler ohälsosamma levnadsvanor, de i riskgrupper, mest sårbara och sjukskrivna ges ökad möjlighet och motivation att bli tobaks- och nikotinfria.

Rök- och tobaksrelaterade sjukdomar bland befolkningen skulle på sikt minska.

Hälso- och sjukvården ger en viktig signal om att tobaksavvänjning ingår som en del i behandlingen av ett stort antal tobaksrelaterade sjukdomar.

Regionens tobaksavvänjare meddelar att det är vanligt att patienter tackar nej till tobaksavvänjning på grund av dagens kostnad för behandlingen som ofta innefattar 5 – 8 träffar.

Konsekvenser för verksamheten

Verksamheterna skulle besparas ett ofta tidskrävande arbete med att skicka fakturor och påminnelser till patienterna.

En översyn av regionens tobaksavvänjning genomförs 2020-2021, med förslag på ökad samordning inom primärvårdsområdena och med tydliggörande av tillhörighet och funktionsbeskrivning av Tobakspreventiva mottagningarna på länets tre sjukhus bidrar till effektivisering och kvalitetssäkring av det tobaksförebyggande arbetet. Det kommer att underlätta och tydliggöra hantering av tobaksbrukande patienter och remissvägar till tobaksavvänjare.

Den ökade samordningen bidrar till att underlätta och tydliggöra remissvägar till tobaksavvänjare, att det dessutom är kostnadsfritt och ingår som en del i behandlingen är viktigt för hälso- och sjukvårdens samtliga verksamheter.

Tobaksrelaterad ohälsa och sjukdom skulle på sikt minska, vilket skulle innebära minskade kostnader och tid för omprioritering av sjukdomsbehandling.

Storlek på patientgrupp

Antal patienter som erbjuds åtgärd tobaksavvänjning är idag låg i relation till uppskattade tobaksbrukare som skulle behöva stöd för att sluta. Enligt data från Hälsa på lika villkor 2017-2020 är 8-9 % av länsborna över 16 år rökare dagligen och ibland. (Riket 12%) Samtliga dagligbrukare av tobak, 14% kvinnor och 22% män. (Riket 11% kvinnor och 24% män)

En enkätuppföljning till länets tobaksavvänjare, visade att de var för sig, gett stöd till ett fåtal patienter, allt från 2 – 40 individer under 2019 . Via journalanteckningar kan man se att totalt 440 samtal genomförts av tobaksavvänjare 2018. Ett litet antal med tanke på antalet tobaksbrukare som hälso- och sjukvården möter och som behöver stöd för att sluta.

Antalet personer/tobaksbrukare som berörs är och borde vara stort utifrån statistiken. Däremot fångas allt för få upp inom hälso- och sjukvården, med vetskap om att ett 60-tal sjukdomar är tobaksrelaterade. Regionen har sen 8 år beslut om att patienter inför all planerad operation ska vara rökfri 8 veckor före och 8 veckor efter. Ett beslut grundat på ett stort antal vetenskapliga studier, rökfrihet rekommenderas även idag på NUS strålningsenhet, då rökning bidrar till sämre effekt av behandlingen, komplikationsrisker och sekundär cancer.

Kostnader eller intäkter för Region Västerbotten

Kostnaden idag är 200 kr för ett fysiskt besök hos en tobaksavvänjare och 100 kr per modul i den digitala versionen, Min nikotinfria resa under Stöd och behandling.

Antalet registrerade åtgärder hos Diplomerad tobaksavvänjare var 440 stycken (2018). Många av dessa åtgärder har säkerligen genomförts som telefonuppföljning och alltså inte genererat någon intäkt till regionen.

Det finns ett antal schablonberäkningar av rökningens kostnader för hälso- och sjukvården och samhället i stort. Region Östergötland, en av flera regioner som infört kostnadsfri tobaksavvänjning har gjort en beräkning som visar på att insatsen genererar en besparing på 24 miljoner kronor årligen för Östergötland om de med stöd av insatsen tobaksavvänjning minskar rökningen i regionen med 2 procent.

Antalet regioner som infört kostnadsfri tobaksavvänjning är Region Sörmland, Region Kalmar, Region Skåne, Region Kronoberg, Region Jönköping och Region Östergötland och eventuellt någon fler som inte återkopplat frågan.

Övriga kommentarer

Enligt Socialstyrelsens rapport, Registeruppgifter om tobaksrökningens skadeverkningar, 2014 beräknas årligen minst 100 000 personer i Sverige insjukna i rökrelaterad sjukdom som kräver sjukhusvård. Antalet personer som avlider av sin rökning uppskattas till minst 12 000 årligen.

Rökningen har beräknats kosta det svenska samhället 30 miljarder kronor varje år i sjukvård och produktionsbortfall. Bolin K.& Lindgren B. 2004. En kostnad som uppdaterades till 75 miljarder, 2020 utifrån en ny registeröversyn.

En schablonberäkning av hur dessa kostnader för insjuknande, dödsfall och totalkostnad fördelar sig på länen med hänsyn endast tagen till länens andel av befolkningen. Visar på en totalkostnad av 816 miljoner årligen för Västerbotten med 360 dödsfall och ca 2720 allvarliga insjuknanden årligen (2014). (Data från materialet Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2025).

Region Västerbotten har en policy Tobaksfri region, ett arbete som inleddes 1996 och som utvecklats och förstärkts under åren. 2014 infördes kravet på rökfrihet före och efter planerad operation och 2020 riktlinjer för rökfri strålbehandling. 2019 beslutades om rökfria utomhusmiljöer. Regionen har också ställt sig bakom opinionsarbetet Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2025 och arbetar för att leva upp till de 17 målområdena i Agenda 2030. Västerbotten var först i landet med att diplomera tobaksavvänjare utifrån en nationell standard, och har ett stort antal Diplomerade tobaksavvänjare, en resurs att ta till vara. Ett viktigt arbete med att förebygga tobaksbruk bland unga drivs genom Tobaksfri duo som startade 1993, och som spritts brett i landet. Metoden är vetenskapligt utvärderad i flera studier, varav en pågående.

Att införa kostnadsfri tobaksavvänjning. Profilerat det som en del i behandlingen, bidra till att stärka goda levnadsvanor och arbetet för en jämlik hälsa, vore ett viktigt steg i regionens hälsofrämjande arbete.

Inskickat av

Folkhälsoenheten

Ywonne Wiklund hälsoutvecklare med länsansvar tobaksprevention

Margit Håkansson

Utvecklingsdirektör Regionförvaltningen